

S. Synes.

Pie incan-
tatus Chri-
stus amore
Martyrum.

Cant. 4.

S. Ambr.

Orge.

Arabi.

Luc. Ab.

Angelo.

Martyres
per amorem
triumphant
de ipso Deo.

Cantic.

Vinc. Ri.

In capitis
ornatus for-
mæ vehiculi.

Effer aquam, & molli cinge hæc altaria vitta.
Nota etiam vincula illa, seu licia triplicia ad
aliorum amorem illiciendum, de quibus Tur-
nibus lib. 19. adv. cap. 22. Synesius Epi-
stol. 121. Sed ego (ait) & carmina seio,
& nodos, & amatorias necessitates, quibus
verisimile est non posse resistere, neque ad
exiguum quidem tempus Galateam. Et Virg.
in ea Ecloga v. 73. cuius carmina habes n.
608. Hæc cùm ita sint, ad exprimendam
dilectionis vim ingentem, qua Christus in
suam Ecclesiam est effectus, dicuntur ejusdem
Ecclesiæ capilli, id est, Martyres amore
incensi, perinde esse, ac virtutæ quedam
purpureæ, & incantatoria vincula, quibus
ipse Rex circumdat, illigatur, innodatur,
retineretur. Qnod Sponsus ipse videtur ag-
noscere, dum ait Cantic. 4. Vulnerasti cor
meum soror mea, Sponsa, in uno crine collati.
LXX. vertunt, abstulisti cor. S. Am-
brosius in Psal. 118. octona. 11. v. 2. corde
cepisti me: quasi cordi vincula sint injecta,
magnâ utique amoris potentia. Ut enim ibi
Iustus Orgelit. Vulnerasti cordis, dilectio
eß. Expende, quo instrumento vulneratus, &
illaqueatus; in uno crine; LXX. habent; or-
namen: Aquila, ferto. Hebraicè, torque,
monili. Victorius Scialah in sua translatione
ex lingua Arabica verit. Inflammata sunt cor-
da nostra torque colli tui: quod ipse explicat
ex vi vocis Arabica; amore tuo corda no-
stra exardescunt; vel summo amore te corda
nostra prosequuntur. Existimo, crinem hic
appellari capillos in speciem aliquam decorè
intortos, modò in nodum collectos, modò in
reticula, modò in undarum fluxus. Quid
verò per hos capillos pulchre dispositos, &
exornatos detur intelligi, aperit egregie Apo-
ninus in summariu Luce Abbatis: Illos
opinor, quos ita charitas unit in Christo, ut
eos neque gladius, neque fames à charitate
Christi valeat separare. Martyres omnino
indigitavit, qui charitatis vinculo devincti,
& multipli gratia decorati Christum ipsum
Regem devinxerunt in sui, & Ecclesiæ amo-
rem eximium. Iffiusmodi capilli fuerunt ap-
tissimi ad capiendum Christi cor, ligandum,
vulnerandum, inflammandum, & incantan-
dum divinissime: In vulneratione enim cordis,
magnitudo amoris Christi in Ecclesia intelligi-
tur: ut interpretatur Angelomus Lexovientis.

924 Alia adhiberi potest explicatio illis

verbis, *Rex vincitus in curriculis: si observe-*
ter pro, vincitus, esse Hebræam vocem asir,
five asir, id est, ligatus, obligatus, non
quomodocunque, sed ad currum; à verbo
asar; quod est ligare, obligare, vincire, ac-
cingere currum, vel quadrigam; vel ad cur-
rum seu quadrigam ligare; aptare equos cur-
rui, ut claret ex multis sacra Scripturæ locis.
Quo spectans Rex Cantacuzenus extulit
*Cantic. verba: *Rex vincitus in curriculis;* id*
est, in agitationibus videlicet equorum. Illius
Scholastæ Vincentius Riccardus; Non secus,
ac Rex, qui ligatis, junctisque equis currui,
in stadio currum agitans procedit. Probat-
que latè, & eruditæ ex more suo, Regum
fusile proprium, regiæque majestatis insignie,
in curribus, carrucisque vehi magnâ utique
pompæ; huic pompa caput Sponsæ ab Spon-
so comparari arbitratur; ut ejus coma ca-
pitis sit velut quoddam regium vehiculum
seu carpentum: coma enim mulierum ornata,
& speciosè vincta refert vehiculi formam.

926 Imò ex prædicta meretricum confue-

tudine appetit caus, cur Maria Magdale-

na tot & tam pretiosa unguenta haberet

ad manum, ut in sui amoris argumentum

Christum Dominum, quem summè dilige-

bat, ubertim inungeret. Illa certè videtur

esse,

Unde Synesius comam curru confert, in En. S. Synes.

esset, quòd mulier erat in civitate pecca-

 tis abundabat. Atqui in melius amore com-
 mutato, prophano scilicet in divinum, ama-
 tos etiam commutatis, hominibus videlicet
 pro Deo, ut in se posterum fidelissimam Chri-
 sti amatricem profiteretur, Ut cognovit, quòd
 accubuissest in domo Pharisei, attulit alaba-
 strum unguenti, & stans retro secus pedes la-
 crymis capi rigare pedes ejus, & capillis
 suis tergebat, & unguento ungebatur. Quæ om-
 nia pro eximio in Christum Dominum amo-
 re prestatissime, ipse scrutator cordium JESUS
 testatus est, dicens: remittuntur ei peccata
 multa, quoniam dilexit multum. Et quid aliud faceret succensa Dei amore Maria re-
 pentè mutata ad meliorem sensum, quam quod
 cum aliis amatoribus facie solebat pro amo-
 ris argumento? Unquæntorum suorum effu-
 sione suum erga amatos manifestabat amo-
 tem; his jam spretis, fæse divino cupiens
 mancipare obsequio, Jesum unicè diligere,
 & cauto puroque amore sibi illigare, internas
 animi flamas, ut ostendat, accipit ala-
 bastrum unguenti, & cuius se anatorem pro-
 fiteri cupit, externo illo, & amatorio offi-
 cio amatoribus exhiberi solito, sui pectoris
 arcana patefecit; amorem, quo se sentiebat
 vulneratam exprimit eo signo unctionis exte-
 ræ. Præstut quod olim præflatus cum
 Sponso suo: nam Magdalena vidua erat, si
 D. Hieronymo credimus super cap. 15. Marci,
 & ut at Baronius forsan duxerat in
 Galilæa. Nec semel contigit illa unguenti
 perfusio, nam Marci 14. 3. habes de Mag-
 dalena: Venit mulier habens alabastrum un-
 guenti Nardi spicati pretiosi, & frâto alaba-
 stro effudi super cupit ejus. Ubi observa pri-
 mò pretiosa unguenta servari solita in vase
 alabastrite, (de quo Plinius lib. 36. cap. 8.)
 quia unguenta servabat incorrupta. Porta-
 bant hujusmodi vase amicæ, seu Sponsæ suos,
 ut dixi, amatos, seu Sponsos ungendi grati-
 ã, quæ quoniam angusto ore erant, frangi
 neceſſe fuit ad copiosam effusionem. Se-
 cundò observa, elegantes, & nobiliores
 fæminas illo genere unguenti Nardi spicati
 pretiosi perfundere solitas suos amatos aut
 Sponsos: erat enim regale unguentum, pre-
 tiōsissimum, ac Regum proprium, confectum
 ex Nardi spicis, & foliis.

927 His positis ad institutum nostrum ve-
 niamus, ut Martyrum dilectio, quam fue-
 rit in Christum D. præflans, & eximia, ap-
 pareat. Atque in primis opportuna valde
 sunt Psalm. 44. verba, in quibus Christi
 Crucifixi commendatur sanctitas, oris ve-
 nustas, eloquentia, & totius corporis dis-
 positio, sub amatoris personâ; nec non &
 Martyrum amor, sub unctionis metaphorâ:
 Dilexisti justitiam, & odisti iniuriam; prop-
 terera unxit te Deus, Deus iuuus oleo latitiae
 præ confortibus tuis. Ubi illud, unxit te Deus,
 perinde est, atque fecit te ungi. Unde noster
 Pineda lib. 5. de rebus cap. 54. explicat un-
 xit illum Deus, id est, ungendum decrevit,
 jussisse. Sanè ab amicis perfusus est odo-
 riferis unguentis multò uberioris, quam ali
 sodales in idem studium conspirantes: præ
 confortibus tuis: vox originalis significat so-
 cios, sodales, rivales, particeps. Ita appellat
 Regius cantor veteres Prophetas, præstan-
 tes Apostolos, & credentes, Christians ab

P. Pined.

De Christi
unctione
amatoria.

Ps. 44. 8.

P. Pined.

929 Parenti optimo atque sanctissimo con-
 sonat Filius sapiens Rex Salomon Cant. 1. 1.
 Osculetur me osculooris sui, quia meliora sunt
 ubera tua vino fragrania unguentis optimis.
 Oleum effusum nomen tuum: ideo adolescen-
 tibus dixerunt te. Trahe me: post te cur-
 remus in odorem unguentorum tuorum. Ex
 originali transferas: Osculetur me osculus oris di-
 bus, fuis,

qua un-
tus à Ma-
ryribus es.

sui, quia boni amores tui pre vino; ad odorem unguentorum tuorum, oleum effusum nomen tuum. Pro effusum, est Hebraicè (ut suprà notavi) evacuatum, exinanitum, abunde effusum. Contextus potest esse hujusmodi; oleum effusum, seu evacuatum nomen tuum, quia adolescentulæ dilexerunt te. Dicitio enim originalis aal, id est, seu propterea, est etiam causalis, ut videre est in radice aala. Atqui ardebat Sponfa Sponsi sui desiderio, suavia se ab illo nimioperè expedit, quia illius amores omni vino pretioso dulciores sibi esse existimabat, & fragrantiores omni unguentorum odore, quem à se spirat præ nimia eorum abundantia, testaturque; effusio unguentorum, quibus à suis amicis perfundit, adeò est abundans, ut omnia unguenta in eum solum effundantur, consumantur, & evanescantur: tamque celebriter id factum, ut à tali effusione sibi nomen acquisiverit, & quasi proprio nomine amiso, appelletur *evacuator unguentorum*, id est, qui evanescunt, consumi, & exinanit fecerit unguenta omnia ab adolescentulæ summè illum diligentibus. Ergo cùm hæc ita sint (ait Sponfa) eia Optime, Maxime, trahit etiam me efficaci quidem ac dulci gratia tua violentia planè non violenta: videor jam videre illum diem quo ego, nec sola ego, sed innumeri alii simul mea instigatione, & exemplo, *Pote curremus in odorem unguentorum tuorum*, ut cum adolescentulæ illis nova unguenta plenâ manu, ne dicam podigè, super te effundamus. Unde pro curremus est Hebraicè (ut suprà observavi) verbum *rūs*, quod significat *frangere*. Frangemus scilicet, vasa nostra unguentis plena aromaticis. Licit enim jam abunde à tuis amicis unguento sis delubitus, nostris te etiam perfundi unguentis ad nos spectat, qui amore tuo tantoperè flagramus: alabastra, in quibus ea portamus, frangemus, ut sit effusio copiosior, & evacuatio profusior (ad Magdalæ exemplum, quæ, fracto alabastro, effudit super caput tuum) quin unguenti stilla remaneat ad amatores alios perfundendos; nam tu solus nobis dilectus, & in deliciis es.

Can. 1. 3.

Phi. Car.

Canta.
Carpa.

Angel.

sunt. Martyres enim ardenterissima in Christum charitate affecti currebant post illum ad martyrium, ut sanguine ubertim fuso ex discruciatis corporibus, ut ungente pretioso, illum inungerent; atque ita dilecti nomen, seu persona, eos ex se odores spiraret, ut videbatur esse unguentum ipsum quoquò versus exhalatum.

931 Quærer argutè S. Petrus Chrysostom. Ser. 78. quid est, quod fæminæ illæ piaæ Maria Magdalene, Maria Jacobi, & Salome dilectum suum Christum mortuum, & in sepulchro jacentem quærant, & summo manè, & mediis tenebris inquirant, ut illum unguentis aromaticis odoratissimis, & nobilitissimis perfundant? Scio hæc in dilectionis argumentum facta, quo erga Christum flagabant. Sed adhuc difficultas emergit: cur a fæminis unguenta isthac parantur, & non potius ab Apostolis ipsis? An devote illæ amatrices Apostolis ardenteriores? Illæ infirmioris naturæ personæ nocturno tempore, advolant ad sepulchrum interritæ, æstu, & ardore charitatis correptæ, Apostoli vero domi remanent, nescio quo metu, & trepidatione affecti, cui ignavè cessisse videntur? Illæ fortissimæ, audacissimæ, promptissimæ, & officiosissimæ unguenta parant, secum ferunt, ut dilectum inungant. Apostoli autem ne hoc quidem praestant? Ubi, ubi nam illa tam succensa charitatis fornax in dilecto Joanne? Cur non hic suum ignem, & flamas evomit? Ubi, ubinam illa Simonis Petri erga Magistrum suum fortissima dilectio, semel iterum atque iterum in examen revocata? Ubi, ubinam tantus ille, tamque altè impreclus reliquias Apostolis amor? Hic flagrantior, potentior, & fortior prodigi debat. Elanguitne jam, tepuitne, aut extinxit jacet, vel evanuit? Accipe delicatum ex Chrysologi ore responsum, cui applaudas: Non est hic præposterus ordo, sed mysticus, non postponitur Apostoli fæminis, sed ad majora servanur: fæmina obsequium Christi suscipiunt, Apostoli Christi suscipiunt passiones: illæ portant aromata, illi flagella; illæ intrant sepulchrum, illi carcerem; illæ ad obsequium festinant, illi ad catenas pervolant: infundunt illæ oleum, illi sanguinem fundunt: mortem stupent illæ; suscipiunt hi mortes. Et quid mulia? Resident illæ domi, ad actes illi tendunt, ut devoti milites probent adversis fidem, virtutem laboribus, injuriis patientiam, periculis mortem, vulneribus tolerantiam, devotionem pœnis, viscerum laceratione constantiam. Vides amatorium Martyrum obsequium omnino præponi illi fæminarum alteri ministerio? Etenim licet, præponatur illi, cum illo tamen componitur; quasi antyptum typi, seu umbræ veritas, vel figuratum figurae. Illa enim fæminarum unicò portendebat longè præstantiorem Martyrum unitionem, qui cùm ad martyrium properant, ut sanguinem effundant per effusam in se Tyrannorum crudelitatem, perinde certè est, atque odorifera parare unguenta, quibus Christum crucifixum perfundant pro luculentiore sui amoris eximii testificatione. Ut sic oleum, seu unguentum effusum, vel evacuatum sit ubique Christus: quia adolescentulæ, id est, Martyres, dilexerunt illum usque adeò, ut pro aromatibus, & unguentis nobilissimis flagella portaverint, sanguinem effusum.

S. Chrys.

Christus
eruixit
despectus,
sed summe
proinde di-
lectus.

Isa. 52. 14.

Foreri.

Exo. 25.

Exo. 1.

Foreri.

Tiguri.
Et unctus
unctione
amatoria à
Martyribus
preferuntur.
Pl. 44.

effuderint, vitam ipsam in dilecti causa præfuderint. Quid isthac præstantissimæ dilectionis manifestatione manifestius?

932 Sunt etiam nostro instituto per opportuna Iffatæ verba cap. 52. 14. ubi de Christo paciente, Crucis martyrium subeunte, uti Martyrum Principe. *Sicut obstupuerunt super te multi, sic inglorius erit inter viros aspectus ejus, & forma ejus inter filios hominum: iste asperget gentes multas.* In quæ verba, multa multi. Forerii nobilissimi Expositoris arrident observationes, ex quibus novus mihi effulget intellectus pro Christi, & Martyrum gloria, & dilectione mutua. Statuo igitur in primis, verbum illud *obstupuerunt*, Hebraicè esse *samam*, quod tametsi aliquando sumatur in sacra Scriptura pro admirari rem excellentem, in hoc tamen Iffatæ testimonio, & alibi non semel, sumitur in malam partem, afflatumque sonat, quem emittere solemus propter malum aliquod ingens aut culpæ, aut poenæ: quare verbo defolandi, & deferendi reddi solet, ut claret ex Leviti. 26. 32. Jerem. 19. 8. Unde cùm in hoc Iffatæ loco immediate Crux Christi, ejusque ignominia sint prædicta; verbum *obstupuerunt*, accipi debet in malam partem, pro defertione, sufflatione, sibilatione, & irrisione, quam Christus Dominus passus est in sua ignominiosissima morte propter vultus deformitatem pulvri, & sanguine contractam, corona spinea, & alapis; adeò ut idem Vates clamet: *Et ita faciet lo-* Vatab; *qui propter illum*. Kimchi Hispanicâ linguâ exponit (ut notat Pagninus in thesauro) fara parlar. Hispana translatio Ferrariensis, *affi fabrilar gentes muchas*. Et est sensus, ut opinor, quod talia passus sit Christus, non solum in dilectionis argumentum ungetur à suis Martyribus, sed loqui eos faciet verba amatoria, & dulcissima, qualia solent sponsæ ad sponsos loqui, ut suum erga illos amorem prodant. O dilecte mi! ò mea vita; & deliciae! ò cordis mei gaudium! ò lumen oculorum nostrorum! ò candide, & rubicunde! ò omnium hominum pulcherrime! ò pulcherrima pulchritudo! ò sponsæ sanguinis, quem diligit anima mea, & cuius amore flagio, & vulneratus sum! ò unicæ meæ voluptas, & solatium! ò fortunatissime, ò amabilis! Jesus amor dulcissime, omnium purissimæ; Jesus amor tutissime, & omnium lætissime, &c. Hæc, & alia similia Martyres sanctissimi in suum dilectum Jesum crucifixum effundebant, dum sanguinem pro illo profundebant, uti unguenta pretiosa in præstantissimæ suæ dilectionis testimonium. Et licet amorem non aurea verborum blandimenta, non phrasæ, non sententiae, sed opera testari soleant; ast, cùm in Martyribus ex abundantia cordis divino amore flagrantis os loqueretur, non potuit non ex ipsis verbis diffusa in illorum cordibus charitas abunde cognosci.

Kimchi.
Verba Mar-
tyrum ama-
toria in
Chrysostom
eruixit.

C A P. X X V.

Vis divini Amoris ingens, quo Martyres quodammodo impatibiles reddebantur, celebatur sub Mandragorarum typo.

934 Ffcire nitor illa Canticorum verba c. Cant. 7. 13. *Mandragoræ dederunt odorem suum*, spectare ad vim divinæ charitatis in Quid man-
nostris Martyribus admirabilem, qua veluti insensibiles ad tormenta, & impatibiles reddebantur. Ut verò id constet, nonnulla præmitto de mandragorarum nomenclatura, & natura, de quo multa multi ad hunc Cantic. locum, & ad cap. 30. Genesis v. 14. Ubi copiosè noster Perierius disput. 1. Atque in primis mandragoræ sunt in Hebreo du-daim à voce dodim, id est, amores, dilectiones; seu à dod, id est amor, amicus, dilectus; ut ob-servant Dictionaria, & fusè probat Tuccius in